

**DR. WELLMANN
OSZKÁR**
1876–1943

Állatorvosdoktor, akadémikus, intézményünkben az állattenyésztési tanszék professzora 1910-től 1943-ig, a M. kir. Állatorvosi Főiskola rektora (1931–1933). A fiatal állatok tápanyag-szükségletének megállapításában, az angolkór és a vitaminszükséglet kutatásában elért eredményein túlmenően a szarvasmarhatenyésztés fellendítésében, a bírálat és a törzskönyvezés megteremtésében és országos bevezetésében végzett kiváló szervező tevékenysége révén külföldön is elismert, híres tudós.

Wellmann Oszkár 1876. október 8-án született Szászrégenben (Maros-Torda vármegye). Középiskolai tanulmányait a budapesti VIII. és V. kerületi főgimnáziumban végezte, majd a budapesti M. kir. Állatorvosi Akadémia hallgatója lett. 1895-ben állatorvosi oklevelet szerzett. Ezt követően a budapesti Tudományegyetem Orvosi Karára iratkozott be, és hét féléven át orvosi tanulmányokat folytatott. 1899-től hat évig mint gyakorló állatorvos működött Kaposváron, majd 1905-ben a M. kir. Állatorvosi Főiskola élettani tanszékén tanársegédi teendőkkel bízták meg. 1907-ben egyike volt azoknak, akik a promóció jogával felruházott főiskolán az állatorvos-doktori címet elsőként megszerezték. 1907-ben segédtanárrá nevezték ki. Hosszabb külföldi tanulmányútra ment: Svájcban, Franciaországban, Hollandiában, Dániában és Németországban az állattenyésztést

tanulmányozta, Bécsben pedig a mezőgazdasági főiskolát látogatta. Monostori Károly nyugalomba vonulása után, 1908-ban az állattenyésztési tanszék megbízott vezetőjévé, 1910. május 27-én pedig főiskolai nyilvános rendes tanárrá nevezték ki. A főiskola tanári kara az 1918/19-es, 1924/25-ös, 1930/31-es és 1933/34-es tanévben prorektorrá, az 1931/32-es és 1932/33-as tanévben pedig rektorrrá választotta.

A földművelésügyi miniszter 1916-ban az Országos Felülvizsgáló Bizottság tagjává nevezte ki; e tisztséget 1944-ig ellátta. 1919-től nyugalomba vonulásáig az Országos Állategészségügyi Tanács tagjaként dolgozott. A kormányzó 1929-ben a hazai állattenyésztés érdekében kifejtett kiváló munkásságáért elismerésben részesítette. A Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 1937-ben rendes tagjává választotta. Ugyancsak 1937-ben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselőjeként felsőházi taggá nevezték ki. 1932-ben az állattenyésztés korszerű megszervezése céljából meghívást kapott Törökországba, majd 1936-ban Perzsiába. Mindkét országban végzett szervezőmunkája méltó elismerést váltott ki. 1936-ban az állattenyésztés fejlesztése érdekében kifejtett tevékenységéért a Magyar Koronás Bronzérem (Signum Laudis) kitüntetésben részesült. 1943-ban a Magyar Országos Állatorvos Egyesület tiszteletbeli tagjává választották.

Wellmann Oszkár 30 évig volt a M. kir. Állatorvosi Főiskola, majd a M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági és Állatorvosi Kara állattenyésztési tanszékének professzora. Munkássága és működése már főiskolai tanársága idején három irányban bontakozott ki. Mint tanár különösképpen arra törekedett, hogy tanítványait, a leendő állatorvos-nemzedéket, a legmagasabb fokú állattenyésztési-tani kiképzésben részesítse. Ezért tanársága idejében jelentősen kibővítette az állattenyésztési oktatás kereteit. A hallgatók behatóan megismerkedtek mindazokkal az újabb vívmányokkal, amelyeket a modern állatbírálati, takarmányozástani, örökléstani kutatások addig felszínre vetettek. Magas színvonalú előadásait már korán tankönyvben foglalta össze. 1921-ben kiadta *Általános állattenyésztéstan*ának I., 1928-ban II. kötetét. Több szakkönyve, melyekben tudományos munkásságának eredményeit tette közzé, nem csupán a kutatóknak, hanem a mezőgazdász- és állatorvostan-hallgatóknak és gyakorló szakembereknek a képzését és továbbképzését is szolgálta. Ezt segítette számos cikke a *Köztelek*ben, valamint az *Állattenyésztők Lapjában*; utóbbi lap szerkesztőbizottságának haláláig elnöke volt.

Szívén viselte az ifjúság ügyeit is. Alapítása óta éveken át irányítója és vezetője volt az állatorvostan-hallgatók menzaegyesületének.

Oktatói működésén kívül fontosnak tartotta, hogy intézetében alkotó tudományos munka folyjon. Ez a munka túlnyomóan kísérleti kutatásokra terelődött,

és két irányban domborodott ki: egyfelől biológiai természetű volt (a vérrokonság kimutatása biológiai eljárások segítségével, örökléstan problémák megoldása keresztezési kísérletek útján), másfelől a legszélesebb mederben biokémiai irányú (évekre terjedő kísérleti program szerint végrehajtott anyag-, energia- és sóforgalmi vizsgálatok). Utóbbiakkal a legszorosabb kapcsolatban álltak azok az alapvető vizsgálatok, amelyeket Marek József és Urbányi László professzorokkal az angolkór oktanának felderítésére az Országos Természettudományi Alap és a Széchenyi Tudományos Társaság támogatásával végzett, s amelyeknek eredményei 1931-ben (I. kötet), illetve 1932-ben (II. kötet) megjelent, *A rhachittis...* című tanulmányban láttak napvilágot. Kísérleti munkája ebben a témában később, a biokémiai laboratórium felszerelése után tovább bővült, gazdag eredményei mind magyar, mind külföldi tudományos folyóiratokban váltak közkinccsé.

Wellmann Oszkár a legszorosabb kapcsolatokat tartotta fenn a gyakorlati étellel. Legfőbb törekvése volt, hogy tudománya és élete munkája vívmányainak, gazdag állattenyésztés-tani ismereteinek a magyar gazda, a magyar állattenyésztés legyen a haszonélvezője. Ennek elősegítésére az Országos Magyar Gazdasági Egyesület életében igen tevékeny részt vállalt. Mindenütt, ahol gazdag elméleti és gyakorlati tudását érvényesíthette, tanácsaival, kezdeményező és irányító tevékenységgel fáradhatatlanul munkálkodott. Különös törekvése volt a magyar szarvasmarha-tenyésztés fellendítése. Ezért nemcsak a hírneves tenyészállatvásárok keretében működött közre kezdettől fogva mint a szarvasmarha-bíráló bizottság tagja és elnöke, hanem az ő nevéhez fűződik a szarvasmarha bírálatának és törzskönyvezésének országos életbeléptetése és fejlesztése is. Éveken át az Országos Törzskönyvelő Bizottság elnöke volt. Külföldi elismerését számos nemzetközi kongresszusi szereplése jelzi. Ennek legjelentősebbike az 1939-ben Zürichben rendezett nemzetközi állattenyésztési kongresszus volt. Itt tartott előadása volt az elindítója a háború után, 1947-ben megalakult Állattenyésztők Európai Szövetségének (FEZ).

Széles körű, gazdag szakismereteit a külföld nemcsak értékelte, de hasznosította is. Törökország és Perzsia állattenyésztésének korszerűsítése és fellendítése érdekében tett javaslatai különösképpen igazolták Wellmann professzor, a kiváló tudós szervezőképességét.

67 éves korában súlyosan megbetegedett, és viszonylag rövid szenvedés után, 1943. május 4-én hunyt el.

A Magyar Agrártudományi Egyesület 1973-ban Wellmann Oszkár-émlékérmét alapított a tudományterületen végzett kiváló tevékenység elismerésére. 1976-ban, születésének 100. évfordulóján egyetemünk szoborparkjában avatták fel élethű mellszobrát (Madarassy Walter alkotása). Hódmezővásárhelyen,

WELLMANN OSZKÁR SZOBRA
AZ EGYETEM PARKJÁBAN
(MADARASSY WALTER ALKOTÁSA)

a szegedi József Attila Tudományegyetem Mezőgazdasági Főiskolai Karán 1986. október 7-én leplezték le Wellmann Oszkár második szobrát (Török Richárd alkotása).

Irodalom

Battha Pál: Wellmann Oszkár dr. †. *Magyar Állattenyésztés*, 1943. 5. 10. 146–148

Hr: *Wellmann Oszkár dr. †*, *Köztelek*, 1943. 53. 19. 412–413.

Baintner Károly: Emlékezés Wellmann Oszkár professzorra, születésének 100. évfordulóján. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1977. 32. 5. 334–336.

Horn Artúr: Emlékezés Wellmann Oszkár professzorra, születésének 100. évfordulóján. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1977. 32. 5. 336–338.

Idei Antal: Wellmann-szoboravató emlékünnepe az Állatorvostudományi Egyetemen. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1977. 32. 5. 333–334.